

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.10.40](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.10.40)

УДК 338.2

Г. В. Разумова,
кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу ДВНЗ
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро
ORCID: 0000-0003-4432-4050

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

H. Razumova
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department of Finance, Accounting and Marketing, SHEI «Prydniprovskya State Academy of Civil Engineering and Architecture», Dnipro

FOREIGN EXPERIENCE OF REGULATORY POLICY DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION

Проаналізовано відмінності та певні спільні аспекти регуляторної політики Німеччини, Франції, Фінляндії, Швеції, США, Росії, Китаю, Узбекистану, Туркменістану, Казахстану, Індонезії, Філіппін, Сінгапуру, Таїланду, В'єтнаму, Японії, Південної Кореї тощо. Визначено мету регуляторної політики кожної з перерахованих країн. Встановлено, що головною метою регуляторної політики більшості країн є зниження регуляторного навантаження на бізнес, громадян чи державні адміністрації на основі відкритості та прозорості прийняття рішень, а також залучення громадян та зацікавлених сторін до процесу здійснення регуляторної політики. У результаті дослідження визначено послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики, що ґрунтується на його узагальненні та, на відміну від інших, дозволяє отримати систематизоване уявлення про регуляторну політику зарубіжних країн за основними аспектами, такими як мета, моделі, що використовуються, специфіку формування регуляторного середовища, органи, що мають повноваження зі здійснення регуляторної політики за рівнями та їх інституційний статус, основні методи та інструменти. Запропонована послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики дозволяє на основі критичного аналізу обрати орієнтири для вітчизняної регуляторної політики.

Ukraine's regulatory policy requires improvement and changes, which have to be developed and implemented on the basis of studying and taking into account of foreign experience under the condition of its critical analysis with strict adherence to the sequence of implementation. The purpose of the article is to determine the sequence of implementation of foreign experience of regulatory policy. Existing models of state regulation and regulatory policy in the world are analyzed. Differences and certain common aspects of regulatory policy of Germany, France, Finland, Sweden, USA, Russia, China, Uzbekistan, Turkmenistan, Kazakhstan, Indonesia, Philippines, Singapore, Thailand, Vietnam, Japan, South Korea, etc. are explored. The purpose of the regulatory policy of each of these countries is determined. It has been identified that the overriding goal of regulatory policy in majority of countries is reduction of the regulatory burden

on business, citizens or public administrations through openness and transparency in decision-making, as well as involving citizens and stakeholders into the regulatory process. On the basis of the conducted analysis, the generalization of foreign experience of regulatory policy is done with the identification of the main purpose, existing models of regulatory policy, regulatory environment, level of regulation, institutional status of regulatory bodies, as well as the basic methods and instruments of regulatory policy. The main (most acceptable) aspects of the regulatory policy of foreign countries, and the possibilities of their application in domestic realities are determined. The research has determined the sequence of implementation of foreign experience of regulatory policy, which is based on its generalization and, unlike others, allows to obtain a systematic view of the regulatory policy of foreign countries on the main aspects, such as the purpose, used models, the specifics of the formation of regulation bodies which are responsible for implementation of regulatory policies at certain levels and their institutional status, basic methods and tools. The proposed sequence of implementation of foreign regulatory policy experience allows us to select benchmarks for domestic regulatory policy on the basis of critical analysis.

Ключові слова: регуляторна політика; зарубіжний досвід; імплементація; національна економіка; розвиток.

Keywords: regulatory policy; foreign experience; implementation; national economy; development.

Постановка проблеми. Регуляторна політика України потребує вдосконалення та змін, розробляти та впроваджувати які можливо на основі вивчення та врахування зарубіжного досвіду. Так, досвід реалізації регуляторної політики інших країн дозволяє проаналізувати переваги та недоліки певної політики, а також обрати орієнтир для вітчизняної регуляторної політики з обов'язковим врахуванням її особливостей. Таким чином, головною умовою використання зарубіжного досвіду є необхідність проведення його критичного аналізу з чітким дотриманням послідовності імплементації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наприкінці XIX-XX ст. з'явилися такі моделі державного регулювання [1]: концепція «соціального партнерства» (Р. Арон, Дж. Гелбрейт та інші), модель індустріального суспільства (Р. Арон, У. Ростоу та інші), модель постіндустріального суспільства (Д. Белл, Р. Арон), теорія «конвергенції» (П. Сорокін, В. Бакінгем, Р. Арон, У. Ростоу, П. Дракер, Дж. Гелбрейт та інші). У 1950-х рр. з'явилася теорія «народного капіталізму», яку обґрунтували такі економісти та соціологи, як А. Берлі, Дж. Бернхем, С. Кузнец, Дж. М. Кларк та інші. В. Лещенко виділяє такі основні моделі: секторна, функціональна, гібридна та модель єдиного нагляду. [2]. Кожна з існуючих моделей державного регулювання не є ідеальною, показала свою ефективність та певні недоліки в процесі функціонування, пройшла перевірку кризами та має право на існування.

Мета статті – визначити послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо для початку досвід побудови регуляторної політики європейських країн. В. Павленко, досліджуючи відмінності регуляторної політики країн Західної Європи, виокремлює німецьку модель (Німеччина, Австрія, Франція, Бельгія, Нідерланди та Швейцарія) та скандинавську модель (скандинавські країни, частково Іспанія та Португалія) [3].

Німецька модель передбачає сполучення свободи підприємництва з соціальними зобов'язаннями держави, яка покликана гарантувати кожній особі мінімальний рівень матеріального добробуту та створити умови для розвитку її особистості. Водночас здійснюється жорсткий контроль над бюджетними доходами та витратами.

У звіті Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) зазначено, що Німеччина зробила кілька покращень у регуляторній політиці, врахувавши рекомендації ОЕСР: акцентувала особливу увагу на зниженні витрат на регулювання, запровадила правило «One-In, One-Out» у 2015 році (головне завдання правила – зменшення витрат та обсягу регулювання й досягнення прогресу у довгостроковій перспективі, використовуючи регулювання лише як крайній засіб), відкрила доступ до проектів нормативно-правових актів, залучила зацікавлені сторони до розробки регуляторних актів тощо [4].

Регулятивна роль держави у Франції реалізується через програмування і планування розвитку національної економіки, для чого було створено спеціальні офіційні органи, котрі розробляють плани розвитку економіки, спрямовані на розробку нових технологій, проведення науково-дослідних робіт тощо.

Регуляторна політика Франції у своєму розвитку пройшла три етапи [3]:

- 1) післявоєнний період, для якого характерне достатньо сильне втручання в економіку органів управління, прийняття обов'язкових для підприємств планів;
- 2) індикативне планування, яке давало змогу координувати позиції держави і приватного підприємництва;
- 3) стратегічне планування, впровадження якого було викликано зближенням національного ринку з ринками інших європейських країн.

З 2013 року Франція докладаеть великих зусиль щодо спрощення регуляторної діяльності. Програма 2017 року «Громадські дії 2022» визначає спрощення адміністративності як одну з п'яти пріоритетних дій. Франція також запровадила підхід до компенсації регуляторних норм «one-in, two-out» в 2017 році, згідно якої введення одного регуляторного акту має супроводжуватися виведенням з дії якнайменше двох інших застарілих актів регулювання. Проте, Франція не вимагає залучення зацікавлених сторін та широкої громадськості для розробки нових законів, за винятком екологічного регулювання. Неформальні консультації та консультації через консультативні комітети, однак, є частими. Франція могла б зробити державні консультації більш міжгалузєвою та систематизованою практикою для повного використання переваг залучення зацікавлених сторін.

Що стосується скандинавської моделі, то, як стверджує В. Павленко, це «найдемократичніша модель економічного й політичного розвитку регульованої ринкової економіки, що ґрунтується на плюралізмі форм власності й економічної влади (при недопущенні її концентрації в руках підприємців і профспілок) та соціалізації сфери розподілу» [3].

Метою регуляторної політики Фінляндії є створення сприятливого регулювання, дерегуляція та зменшення адміністративного навантаження.

Регуляторне навантаження підприємств у Фінляндії виходить від усіх рівнів управління: місцевого, регіонального, державного та рівня ЄС. Воно стосується таких напрямів [5]: політика в сфері праці; система оподаткування; галузеве законодавство; дозвільна документація; стандарти, що стосуються безпеки, охорони навколишнього середовища, охорони здоров'я тощо. Витрати, пов'язані з дотриманням регуляторних норм є більшими для малих підприємств через обмежені ресурси (кадрові, фінансові). Водночас регуляторне навантаження вважається найважчим серед компаній, що працюють у сфері соціального та медичного обслуговування, туризму, будівництва та транспорту.

Спрощення залишається наріжним каменем регуляторної політики Швеції. Зокрема, підвищена увага приділяється спрощенню регулювання за двома напрямками: «Краще обслуговування» та «Більш придатні правила». Уряд намагається контролювати зусилля кращого обслуговування, визначаючи, наскільки простіше та швидше стає подання інформації та отримання відповіді. В області впровадження більш придатних правил, мета полягає в тому, щоб переорієнтувати регулювання на сприяння економічному зростанню та зменшення витрат, пов'язаних з дотриманням регуляторних норм для бізнесу.

Для формування регуляторної політики у країнах Західної Європи характерні два періоди [3]:

- 1) інтенсивний – особливо протягом довоєнного та післявоєнного періодів Другої світової війни, коли у розвитку господарських систем спостерігалось широке використання кейнсіанських підходів;
- 2) дерегулювання – супроводжувалося приватизаційними процесами та зменшенням державного втручання в економічні процеси.

Американська модель державного регулювання передбачає стимулювання підприємницької активності в пріоритетних галузях національної економіки. Її відмінною рисою є тотальний державний контроль над процесом формування доходної частини бюджету та над нецільовим використанням його витратної частини, рівнем корупції. В ході реалізації регуляторної політики як всередині країни, так і за кордоном чергується застосування адміністративних та ринкових інструментів.

Регуляторна політика США, як і країн Західної Європи, розвивалась еволюційно з 70-х років ХХ ст. Кожна зміна керівництва країни відзначалась змінами регуляторної політики, впровадженням нових методів та інструментів регулювання. Механізм регуляторної політики США представляє собою ефективну модель ринкового саморегулювання, яке доповнюється державним регулюванням, що засновано на стимулюванні концентрації фінансового капіталу. Водночас економічний розвиток і зростання забезпечуються в основному за рахунок інновацій і розширення грошового ринку.

Отже, в процесі дослідження було встановлено, що для країн Європи та США є певні спільні риси. Так, метою регуляторної політики є зниження регуляторного навантаження на бізнес, громадян чи державні адміністрації на основі відкритості та прозорості прийняття рішень, а також залучення громадян та зацікавлених сторін до процесу здійснення регуляторної політики. Для механізму регуляторної політики США та країн Західної Європи на сучасному етапі властива оптимізація регуляторної політики, яка полягає у поєднанні державного регулювання з ринковим саморегулюванням.

Крім того, в процесі державного регулювання, орієнтованого на забезпечення прогресивних змін розвитку національної економіки, використовуються стимулюючі й стримуючі засоби та інструменти впливу на розвиток економіки.

Відмінності пов'язані з наявністю розбіжностей між пропорціями державного та ринкового механізмів регулювання, широтою повноважень державних регуляторних органів в сфері регулювання процесів, що відбуваються в державі.

Щодо моделі регулювання євразійського типу, то при усіх спільних рисах, пов'язаних з переходом країн, що його представляють, від планової економіки до змішаних господарських систем з домінуванням стратегічного регулювання, такі країни мають різний ступінь державного регулювання, а отже й певні особливості регуляторної політики.

В російському варіанті регуляторної політики євразійського типу основними двигунами розвитку економіки вважаються розвиток військово-промислового та паливно-енергетичного комплексу. Цій регуляторній політиці притаманний відносно ліберальний державний контроль над рухом фінансових та

матеріальних ресурсів, сполучення ринку та плану в формі програмно-цільового планування. В державі реалізується близько 50 цільових програм, що є основними інструментами розподілу засобів державного бюджету. Домінує змішана форма власності як інструмент взаємодії між державою та приватним бізнесом при реалізації інвестиційних проектів, експлуатації нерухомості та обладнання, здійснення окремих видів комерційної діяльності.

Регуляторна політика Китаю заснована на залученні інвестицій, орієнтації на експорт та використанні дешевої робочої сили. В цій країні здійснюється планомірна реалізація концепції ринкового соціалізму. Китайській регуляторній політиці притаманний жорсткий контроль над бюджетними доходами та витратами, а також свобода використання прибутків, що отримують державні підприємства. Велика увага приділяється розвитку фондового ринку та активізації його впливу на інвестиційну діяльність державних підприємств шляхом акціонування.

На стимулювання експорту сировинних ресурсів та протекцію розвитку машинобудівного комплексу орієнтована регуляторна політика Узбекистану. Її відмінними рисами є сильне державне регулювання економіки при наявності значного державного сектору та жорсткого державного контролю, що розповсюджується на різні сфери діяльності господарюючих суб'єктів.

В Туркменістані в рамках регулювання також сполучаються планові та ринкові інструменти регулювання господарської діяльності. Державне регулювання здійснюється в формі забезпечення повної зайнятості та вирішення окремих соціальних питань населення (безкоштовне забезпечення населення електроенергією, природним газом, водою та сіллю).

В Казахстані сформована більш ліберальна економічна система, яка поєднує сировинну спрямованість з певним стимулюванням інноваційних проектів. Державне регулювання здійснюється в формі індикативного планування та селективної підтримки паливно-енергетичних, металургійних підприємств, а також сільського господарства.

Щодо азійських країн, то підхід до побудови регуляторної політики в них дещо різниться.

Мета регуляторної політики Індонезії – прискорення національних стратегічних секторів і проектів, підвищення конкурентоспроможності індонезійського бізнесу, залучення інвестицій і впорядкування правил; спрощення та вдосконалення адміністративних процесів і правил.

Головною метою регуляторної політики Філіппін є зміцнення бізнес-клімату та підвищенні конкурентоспроможності економіки шляхом запровадження регуляторного середовища, що сприяє веденню бізнесу. Пріоритетним завданням є: зменшення та запобігання регуляторному навантаженню, спричиненому непотрібним (надмірним) регулюванням, що збільшує витрати на дотримання вимог окремими особами, бізнесом і державою; скорочення адміністративного тягаря та бюрократичної тяганини.

У Сінгапурі регуляторна політика покликана знизити витрати та навантаження регулювання на зацікавлених сторін, включаючи підприємства та громадськість, зберігаючи інтереси суспільства та гарантуючи, що регуляторне середовище залишається сприятливим для підприємств.

Мета регуляторної політики Таїланду – сприяти зростанню бізнесу в країні, зменшенню адміністративного навантаження для поліпшення ділового середовища шляхом вдосконалення процесу ліцензування та розробки онлайн-платформ для подальшого полегшення електронної комерції, підтримки зростання та розвитку пріоритетних галузей; поліпшити якість та ефективність державного управління, а також якість послуг, що надаються громадянам та бізнесу, перетворення країни на першу світову націю з орієнтацією на чотири ключові стратегічні опори: хороше управління та прозорість, бізнес-клімат та конкурентоспроможність, «Таїланд 4.0» та інклюзивне зростання.

Мета регулювання В'єтнаму – підвищення ефективності управління та адміністративних процесів, включаючи раціоналізацію ділової та інвестиційної регуляторної бази.

Цікавим є досвід Японії у розробці та реалізації регуляторної політики. Завдяки державній протекціоністській політиці, а також поєднання в державній регуляторній політиці діяльності урядових та підприємницьких структур в Японії в різні періоди розвитку відбулося становлення таких стратегічно важливих галузей, як металургія, залізниця, електроенергетика, хімія (50-ті рр. XX ст.), виробництво синтетичних матеріалів, нафтопереробка та нафтохімія, загальне машино- та автомобілебудування, радіоелектронна промисловість (60-ті рр. XX ст.), наукомісткі галузі (1970-1980-ті рр.). Система державного регулювання реалізовувалась з повоєнних років на основі збалансованих довгострокових планів економічного розвитку, що визначали пріоритетні проблеми, цілі, завдання та механізми їх досягнення [3].

О. Комаха вважає, що японська модель розвитку малого та середнього бізнесу є майже зразковою. Державна регуляторна політика у цій сфері реалізується через такі напрями, як укріплення засад управління, підтримка структурних зрушень, заходи щодо малих підприємств тощо [6].

Регуляторна реформа Японії спрямована на ринково орієнтоване регулювання, децентралізацію повноважень центрального уряду та зменшення адміністративного втручання центрального уряду. В Японії та Південній Кореї, де основною регуляторною проблемою було надмірне регулювання й державне втручання в економіку, основний акцент було зроблено на зниження економічної ролі держави за допомогою дерегулювання [7].

Японія доклала значних зусиль для покращення свого регуляторного середовища. У 2017 році уряд підкреслив свою прихильність до регуляторної реформи, запровадивши Базову програму зменшення адміністративного навантаження. Програма пов'язана зі стратегією оживлення Японії (2016) та спрямована на

впровадження нових рамок, принципів та механізмів регуляторної та інституційної реформи з метою досягнення намічених цілей та завдань програми до 2019 року. Японія також переглянула свої керівні принципи щодо впровадження оцінки регулювання у 2017 році, а також додатково впровадило практику збору інформації щодо оцінки регуляторних актів за критеріями кількісного визначення та кваліфікації наслідків та витрат, включаючи різні методи та процеси, які міністерства можуть прийняти за конкретних обставин. Настанови 2017 року також чітко визначають необхідність проведення подальших оцінок нормативно-правових актів протягом п'яти років з моменту їх застосування. Розроблено та введено в дію інтерактивний веб-сайт доступний громадськості для доступу до відповідних документів, таких як оцінка впливу, та надання коментарів до проектів підзаконних актів [8].

Південнокорейська модель регулювання передбачає найбільш гармонійне сполучення планового та ринкового господарських процесів. Державне регулювання здійснюється в формі наявності авторитарних урядів, активної підтримки експорту та залучення технологій (як промислового обладнання, так і ноу-хау), створення соціальної інфраструктури та державного контролю цін на експортну продукцію. Здійснюється централізоване планування з використанням цільових програм та суворої системи персональної відповідальності.

Підсумовуючи наведене вище та проведене дослідження, можна здійснити наступні узагальнення зарубіжного досвіду регуляторної політики:

1. Регуляторна політика здійснюється з метою:

- зниження регуляторного навантаження на бізнес, громадян чи державні адміністрації на основі відкритості та прозорості прийняття рішень, а також залучення громадян та зацікавлених сторін до процесу здійснення регуляторної політики (країни ЄС);

- прискорення темпів науково-технічного прогресу, новітніх форм і методів організації, а також управління інноваційними процесами, розширення можливостей, адаптації різних сфер економіки до потреб ринку (США, Японія, Південна Корея);

- зняття зайвих бар'єрів, мінімізація втручання держави в економічну діяльність суб'єктів господарювання, створення конкурентоспроможних умов формування та функціонування підприємницького середовища (країни євразійського типу);

- підвищення сприятливості середовища для підприємницької діяльності, покращення бізнес-клімату, інвестиційної привабливості для активнішого залучення інвестицій в найбільш пріоритетні галузі та підвищення конкурентоспроможності бізнесу (країни Азії);

2. Існують наступні моделі регуляторної політики:

- сполучення свободи підприємництва з соціальними зобов'язаннями держави, що покликано гарантувати кожній особі мінімальний рівень матеріального добробуту та створити умови для розвитку її особистості; жорсткий контроль над бюджетними доходами та витратами (Німеччина та інші країни Західної Європи);

- найдемократичніша модель економічного й політичного розвитку регульованої ринкової економіки, що ґрунтується на плюралізмі форм власності й економічної влади (при недопущенні її концентрації в руках підприємців і профспілок) та соціалізації сфери розподілу (скандинавські країни, частково Іспанія, Португалія);

- стимулювання підприємницької активності в пріоритетних галузях національної економіки при тотальному державному контролі над процесом формування доходної частини бюджету та над нецільовим використанням його витратної частини, рівнем корупції; чергування адміністративних та ринкових інструментів (США);

- перехід від планової економіки до змішаних господарських систем з домінуванням стратегічного регулювання з різним ступенем державного регулювання від відносно ліберального до досить жорсткого регулювання (більшість Євразійських країн);

- гармонійне сполучення планового та ринкового господарських процесів, державне регулювання в формі авторитарного уряду при активній підтримці експорту та залучення технологій, створення соціальної інфраструктури та державного контролю цін на експортну продукцію, централізоване планування з використанням цільових програм та суворої системи персональної відповідальності (Південна Корея).

3. Регуляторне середовище:

- сегментарне (охоплює окремі сфери або кілька сфер), в т.ч. галузево-орієнтоване (спрямоване на регулювання окремих найбільш пріоритетних галузей економіки), підприємницько-орієнтоване (спрямоване на підтримку розвитку малого та середнього бізнесу), інноваційно-орієнтоване (спрямоване на підтримку розробки та впровадження інновацій); соціально-орієнтоване або екологічно-орієнтоване (спрямоване на дотримання соціальних та екологічних стандартів) проявляється на досить нетривалому проміжку розвитку країн, тому належність регуляторного середовища країни до такого типу важко ідентифікувати;

- комбіноване – охоплює декілька сегментів (характерне для більшості країн);

- всебічне – охоплює більшість або усі сегменти (застарілий підхід до регуляторної політики, зокрема в країнах, де домінував тоталітарний режим).

4. Належність повноважень зі здійснення регуляторної політики за рівнями регулювання:

- регуляторна політика здійснюється на державному рівні (повна централізація);

- повноваження зі здійснення регуляторної політики передаються на регіональний чи місцевий рівень (повна децентралізація);

- регуляторна політика здійснюється на різних рівнях (комбінований підхід з різним ступенем децентралізації).

5. Інституційний статус регуляторних органів:

- державні органи, в т.ч. президент або уряд країни, окремі міністерства або відомства;
- комісії та комітети підпорядковані органам влади;
- дорадчі органи та агентства;
- об'єднання представників бізнесу та громадськості.

6. Основні методи та інструменти регуляторної політики:

- за характером впливу – стимулюючі, регламентуючі, обмежуючі, стримуючі;
- за способом дії – економічні, адміністративні, правові;
- за дією – прямі та опосередковані.

Послідовність імплементації зарубіжного досвіду з формування регуляторної політики наведено на рисунку 1.

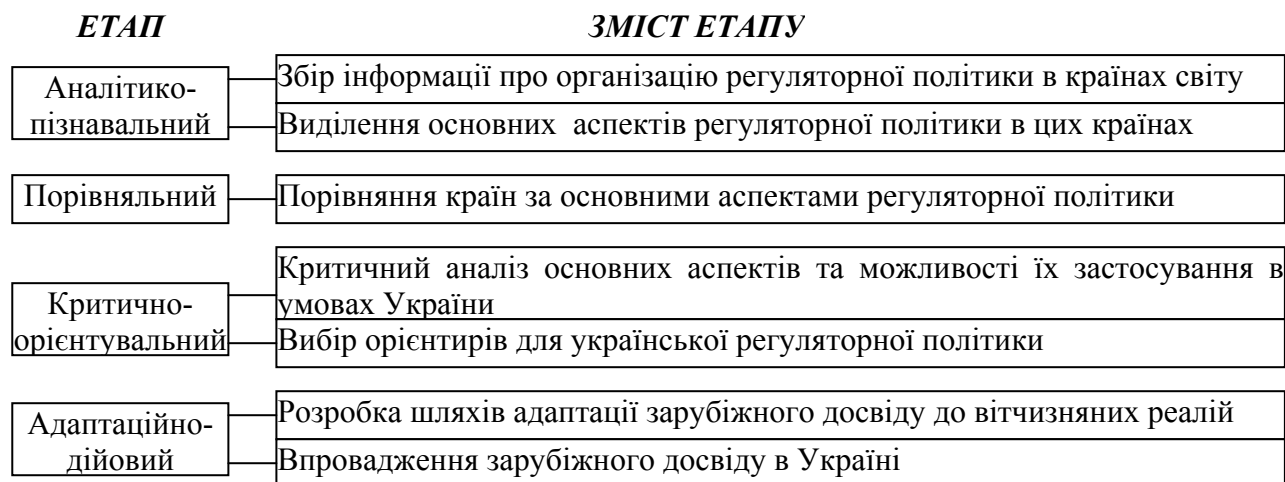

Рис. 1. Послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики

Джерело: розроблено автором

В процесі імплементації зарубіжного досвіду щодо регуляторної політики основними моментами є ті, що наведені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Основні (найбільш прийнятні) аспекти регуляторної політики зарубіжних країн та можливості їх застосування у вітчизняних реаліях

Аспекти регуляторної політики	Узагальнена характеристика даного аспекту по країнах світу	Принцип імплементації	Можливість застосування досвіду в Україні
Мета регуляторної політики	Орієнтованість на зниження регуляторного навантаження, врахування інтересів зацікавлених сторін, інноваційна орієнтованість, підвищення конкурентоспроможності країни, інвестиційного клімату тощо	Використання досвіду країн, що орієнтовані на досягнення певної мети (отримання певного результату)	Застосування комплексного підходу до формування цілей змін регуляторної політики з врахуванням орієнтирів на отримання необхідного результату при мінімально-допустимому регуляторному впливі
Модель регуляторної політики	В різних умовах застосування принципів домінування ринкового або державного регулювання або ж їх оптимального поєднання	Використання досвіду країн, орієнтованих на поєднання ринкового та державного регулювання	Врахування при формуванні власної моделі можливостей оптимального поєднання механізмів ринкового та державного регулювання з орієнтацією на мінімізацію останнього
Регуляторне середовище	Формування в більшості країн комбінованого регуляторного середовища	Використання досвіду більшості країн світу	Визнання необхідності регулювання пріоритетних галузей економіки, соціальних та екологічних її складових при створенні умов для дії механізмів саморегулювання в підприємницькій сфері
Належність	Допустимість застосування	Використання	З огляду на особливості національної

повноважень зі здійснення регуляторної політики за рівнями регулювання	централізованого та децентралізованого підходу до регуляторної політики залежно від умов, що характеризують економіку країни	досвіду країн, що функціонували в умовах перехідної економіки	економічної системи, доцільність здійснення регуляторної політики на різних рівнях (сполучення централізації з децентралізацією з поступовим переходом до домінування останньої)
Інституційний статус регуляторних органів	Активна роль не лише державних органів та підпорядкованих їм органів, але й об'єднань представників бізнесу та громадськості	Використання досвіду країн з розвинутою економікою	Потреба в оптимізації структури регуляторних органів держави та посилення впливу неурядових регуляторних органів (об'єднань бізнесу та громадськості)
Основні методи та інструменти регуляторної політики	Поєднання різних інструментів та методів	Використання досвіду більшості країн	Необхідність аналізу впливу регуляторної політики на розвиток з метою обрання найбільш прийнятних методів та інструментів регулювання для кожної сфери

Джерело: розроблено автором

Висновки. У результаті дослідження визначено послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики, що ґрунтується на його узагальненні та, на відміну від інших, дозволяє отримати систематизоване уявлення про регуляторну політику зарубіжних країн за основними аспектами, такими як мета, моделі, що використовуються, специфіка формування регуляторного середовища, органи, що мають повноваження зі здійснення регуляторної політики за рівнями та їх інституційний статус, основні методи та інструменти. Запропонована послідовність імплементації зарубіжного досвіду регуляторної політики дозволяє на основі критичного аналізу обрати орієнтири для вітчизняної регуляторної політики.

Список літератури.

1. Соскін О. І. Визначення національної економічної моделі України: порівняльний аналіз можливих альтернатив. *Актуальні проблеми економіки*. №1(103)/2010. URL: <http://soskin.info/news/2897.html>.
2. Лещенко В. В. Світові тенденції державного регулювання та нагляду у банківській сфері. URL: <http://intkonf.org/leschenko-v-v-svitovi-tendentsiyi-derzhavnogo-regulyuvannya-ta-naglyadu-u-bankivskiy-sferi>.
3. Павленко В. П. Методологічні засади державного регулювання національної економіки: дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством», Науково-дослідний економічний інститут. Київ, 2015. 366 с.
4. OECD, Better Regulation Practices across the European Union. Paris: OECD Publishing, 2019. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264311732-en>.
5. Досвід Фінляндії: менше регуляторного навантаження, більше робочих місць. 2018. URL: <http://www.drs.gov.ua/press-room/dosvid-finlyandiyi-menshe-regulyatornogo-navantazhennya-bilshe-robochyh-mists>.
6. Комаха О. О. Проблеми регулювання розвитку малого та середнього бізнесу: досвід Японії та уроки для України. *Формування ринкових відносин в Україні*. Вип. 5 (1). К., 2012. С. 36-39.
7. Ведение бизнеса 2019. Информационная справка: Европа и Центральная Азия. World Bank Group. URL : https://russian.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Fact-Sheets/DB19/FactSheet_DoingBusiness2019_ECA_Rus.pdf.
8. Доклад «Ведение бизнеса» за 2018год. Европа и Центральная Азия. World Bank Group. URL : https://russian.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Fact-Sheets/DB18/DB18_ECA_Factsheet_RU.pdf
9. Разумова Г. В. Концепція управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 58-61. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.8.58.

References.

1. Soskin, O. I. (2010). "Definition of the national economic model of Ukraine: comparative analysis of possible alternatives". Actual problems of economics, vol. 1 (103), available at: <http://soskin.info/news/2897.html> (Accessed 25 September 2019).
2. Leshchenko, V. V. "World tendencies of state regulation and supervision in banking sphere", available at: <http://intkonf.org/leschenko-v-v-svitovi-tendentsiyi-derzhavnogo-regulyuvannya-ta-naglyadu-u-bankivskiy-sferi> (Accessed 25 September 2019).
3. Pavlenko V. P. (2015). "Methodological principles of national economy foundations of state regulation". Doctor of Economics Thesis, Economics and management of national economy, Research Economic Institute, Kyiv, Ukraine.
4. OECD (2019), "Better Regulation Practices across the European Union", OECD Publishing, Paris, France. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264311732-en>.
5. Finland's experience: less regulatory burden, more jobs, (2018), available at: <http://www.drs.gov.ua/press-room/dosvid-finlyandiyi-menshe-regulyatornogo-navantazhennya-bilshe-robochyh-mists> (Accessed 25 September 2019).

6. Komakha, O. O. (2012). Problems of regulation of small and medium business development: Japan's experience and lessons for Ukraine, *Market Relations Development in Ukraine*, vol. 5 (1), pp. 36-39.
7. Doing Business. (2019). Information: Europe and Central Asia. World Bank Group, available at: https://russian.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Fact-Sheets/DB19/FactSheet_DoingBusiness2019_ECA_Rus.pdf (Accessed 25 September 2019).
8. Doing Business Report. (2018). Europe and Central Asia, available at: https://russian.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Fact-Sheets/DB18/DB18_ECA_Factsheet_RU.pdf (Accessed 25 September 2019).
9. Razumova, H. V. (2019). "Concept of management of changes in regulatory policy of the development of national economy". *Ekonomika ta derzhava*, vol. 8, pp. 58-61. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.8.58.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2019 р.